

A mai szám ára az Uj Kelet Heliapjával együtt 7 lej

Szerkesztőség kiadása
 Budapest és vidékén
 Uj-Kolozsvár
 Budapest (E. kör. 2. 11. 8.)
 Telefon: Sz. 977
 és rádióhívatali — 977
 B. N. Sz. — 558
 Kéziratok kizárólag a
 szerkesztőséghez cím-
 zve érkezők. Kéziratokat nem
 adjuk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
 Romániában
 Egész évre — 850
 Félévre — 460
 Negyedévre — 240
 Egy hónapra — 85
 Egy szám ára pályaud-
 varon és vidéken is 4 lej
 Bukarestben — 5.—
 Csehszlovákiában
 Egy hónapra — ck 55.—
 Egy szám — 150

1925 szeptember Péntek 4

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 204 szám

5685. Elul 15

A zsidó paraszt

Lezajlott a cionista kongresszus és a zsidó-
 ság népi mozgalma új eszmeiséggel bővült. A
 mandátumban leszögeztetett zsidó képviselet,
 amely eddig tisztára cionista kézen volt, az
 ösz-zsidóság képviseletévé válik, de olyformán,
 hogy, akik szívük vért az országért és zsidó
 megjuhódásért áldozták, fölényes erejük mellett
 számbeli pozíciójuk javát is megtarthatják. A
 világ minden számottevő zsidó csoportosulása
 bevonul a Jewish Agencybe és ezentul széle-
 sebb medrére és kimélyültebb lesz a cionizmus.
 Talán új csoportok jönnek a korszakos újítás
 nyomába, új politikai tagoltságok, eszmecsaták
 lángolnak majd fel, de egy bizonyos, hogy a
 zsidóság ügye már a remény mámoros ködfá-
 tyolából a valóság gondterhes világába lendült.
 Erec Jiszráél mindnyájunké lett, ez bontako-
 zott ki legjobban a kongresszuson. Hiszen a
 bevándorlás fokozása, a nagy allijah — ami a
 kongresszust dominálta — legplasztikusabban
 mutatja az utat. Ez az út semmivel sem aka-
 dálymentesebb az előbbinél, de annyival mégis
 jobb, mert erre az útra már nagy kérékbe
 ömlik a világhosszág. A nagy bevándorlás előtt
 tűzszlop halad, amely megvilágítja az országot
 és rávilágít a teendőkre. És a bevándorlás mö-
 gött is tűzszlop, amely ráhinti sugarait a ga-
 lat zsidóságára és megmutatja nekik is, mi a
 széjjelszóródottságban a teendőjük.

A tapasztalatok gazdag napjai voltak a
 kongresszusi napok, a tapasztalatoké és tanul-
 ságoké. Ahik feljöttek, hogy tanácskozzanak,
 azok között már kialakulva láttunk új zsidó
 típusokat is, láttuk az új zsidót, ahogy őt
 Szokolov egy kitünő írásában szemléltetően
 elibénk állította.

— Ön nemzeti zsidó? — kérdezte az író.
 — Megint jelszó. Évezredekén át külön-
 álló nép voltunk és hazánkat mindenüvé szí-
 vünkben vittük, szent könyveinkben és isten-
 tiszteleteinkben. Ha a nacionalizmus ellensé-
 geskedés és más nemzetek üldözését, szük-
 keblültséget és faji fanatizmust jelent, akkor
 én ezt a nacionalizmust tagadom, mert meg-
 győződésemmel, ösztönömmel, vágyakozásaim-
 mal és zsidó érdekeimmel ellentétben van.
 Am ha a nacionalizmus annyit jelent, hogy
 eggyé lenni népeimmel, akkor én nemzeti
 zsidó vagyok. En pedig népeimmel érzem
 egynek magamat. Lehet, hogy vannak egyes
 zsidó csoportok, amelyek az eggyé kötő
 szövetséget megtagadni hajlandók. A zsidó
 nemzet azonban nemzeti voltának megsem-
 misítésébe soha nem egyezett bele. Az ilyen
 csoportok eltűntek, de él a nemzet.

— Szilárdan meg van győződve arról,
 hogy a zsidó nemzet jövője biztosítva van?
 — Ez nem dogma és nem prédikáció.
 Ez az akarat kérdése és az akarat végtelen-
 nül nagy erő.

Ez a tiszta zsidó, ez a felemelkedett, ez a
 csoportokon felülről is hallatta szavát a kon-
 gresszus egyszerű delegátusai között. Nem be-
 szélünk Szokolovról, akiben a zsidó történelem
 és zsidó eszmeiség páratlanul egyszerű és pá-
 ratlanul nagy vonásokban magasztosodik és
 nem beszélünk Weizmannról, akit nagyvo-
 nalu egyénisége és politikai perspektívája min-
 den frakcióbeliség fölé helyez, hanem beszélünk
 a zsidó parasztról, a két keze munkájából meg-
 élő emberről, aki ime eljött, hogy tanúságot
 tegyen az új zsidóról. Ezuttal a palesztinai
 munka-közösség képviselője Ben Gorion volt,
 aki kertelés nélkül, biblikus egyszerűséggel,
 egyenesen és világosan beszélt. Megmondotta,
 hogy zsidó többséget kell szerezni az ország-

ban, ez minden munkának alfája és omegája,
 zsidó többséget követelt és kijelentette, hogy,
 aki szemére veti a zsidó munkásnak, hogy nem
 akarja a fokozott allijah, az egyenesen sérti a
 zsidó dolgozót. Rágalom — mondotta — ha va-
 laki állítja, hogy a zsidó dolgozó, az új jövővényt
 gyanakvó pillantásokkal nézi. Ez az új zsidó
 nem ismeri a kicsinyes konkurenciát és az új
 zsidó nem ismeri az osztályhelyzeti elkülönült-
 ségeket sem, mert ennek az új zsidónak zsidó
 szíve és zsidó lelke van. Amikor a zsidó kö-
 zéposztályról beszél, büszkén mondja, hogy
 igen is követeli őket, jöjjenek csak fel Erec
 Jiszráélbe. „A mi atyáink és anyáink ök és mi
 akarjuk látni őket szent földünkön,“ — mondja,
 mert nem tudja megtagadni őket, azért, mert
 vagyonosabb osztály tagjai. Tudja, hogy a zsidó
 osztályokat nem különítik el olyan válaszfalak,
 amelyek örök időkre emeltettek. Nagyon jól
 tudja, hogy ha a munka birodalmába jön
 haza a zsidó, akkor itt meg fogja találni a
 maga egyensúlyát. Jól tudja, hogy az a kis
 vagyon mennyi fáradozás, mennyi hajnalban
 felkelés, mennyi loholás, mennyi gond és meny-
 nyi veszedelem közepette teremtődött. Csak
 akik a kis számú nagyvagyonu zsidókat látják,

és akik mellett észrevétlenül él a törtető, csupa
 akarat és csupa fájdalom között megülő zsidó
 középosztály, csak az állíthatja, hogy a zsidó
 polgárság a munkanélküli jövedelem proto-
 típusa.

A zsidó paraszt, akinek pedig egyebe sincs,
 mint két izmos keze, őszinte szíve, világos el-
 méje és friss lelkesedése, nem ezt mondja, ha-
 nem magához követeli a megtépázott, a min-
 den oldalról zaklatott zsidó középosztályt. A
 zsidó paraszt köszönetet mond sir Herbert Sa-
 muelnek azért is, amiért az ország arab több-
 ségének igazságot szolgáltat. Ideálja a dolgo-
 zók boldog együttélése és e tekintetben nem
 ismer különbséget a maga és a más népe
 között.

Ime láthatjuk ezt a nemzeti zsidót, akit
 Szokolov régen, a zsidó nemzeti mozgalom ele-
 jén pillantott meg víziószerű írásában. Az új
 zsidót láttuk, akinek nacionalizmusa a munka
 és a néppel, az egész néppel való együttérzés.
 A zsidó paraszt ez, aki megjelent és akinek lé-
 leiben testvérei már sokan vannak az új
 otthonban. Nemes és tiszta és magasztos ember-
 típus. Akiért érdemes volt és érdemes lesz
 dolgozni.

A kínai kormány megsemmisítette az európai hatalmak privilégiumát

(London, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától) A pekingi kormány a nagy hatalmakhoz
 jegyzéket intézett, amelyben az európaiaknak Kinában kivított privilégiumait megsemmisíti és
 határozottan visszautasít minden oly befolyást, amely kínai területen exterritoriális jogokat akar
 biztosítani az európaiaknak. A kínai jegyzék erősen hangon követeli, hogy a külföldi hatal-
 mak vonják vissza a kínai területekről hadseregüket és az európai rendőrséget, mivel a jövő-
 ben a közrend fentartására kizárólag a kínai rendőrség lesz hivatva.

A külföldi hatalmak képviselői a pekingi kormány jegyzékét visszautasították. A jegyzék
 éles hangja, amely rejtett szankciókkal fenyegetőzik a követelések visszautasítása esetén, a
 nagy hatalmakban mély megdöbbenést, a kínai területeken élő európaiak körében pedig való-
 ságos pánikot idézett elő. Az európaiak tömegesen menekülnek a tengerpartra, ahol az angol
 hajóágyuk árnyékában még biztonságban érezhetik magukat.

Parisi távirat szerint Sanghaiban újabb összeütközés volt a rendőrség és a munkásság
 között, amelynek négy halot és két sebesült az áldozata.

Duca miniszter felkészült a genfi utra

A minisztertanács ülésének határozatai

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 3. Az Uj
 Kelet tudósítójától. Tegnap délután Vaitoianu
 miniszterelnökhelyettes elnöklétével minisztertanács
 volt, melyen mindenekelőtt Duca külügyminiszter
 felolvasta azt a deklarációt, melyet Románia nevé-
 ben a genfi népszövetségi ülésen fel fog olvasni
 az erdélyi kisebbségi panaszok tárgyalásánál. Duca
 bejelentette, hogy ma este utazik Genf-be. Beszámolt
 továbbá azokról a tanácskozásokról, melyeket ebben
 az ügyben a miniszterelnökkel Karlsbadba való
 elutazása előtt folytatott és kijelentette, hogy tel-
 jesen felkészülten megy Genf-be és olyan adatokat
 fog a Népszövetség elé terjeszteni, melyek meg-
 fogják győzni annak tagjait Románia igazságáról.
 Itt is és Népszövetség előtt is hangsúlyozni fogja,
 hogy Románia respektálja teljes egészében a béke-
 szerződéseket, de mindig csak addig, amíg az or-
 szág biztonsága és békéje azt megengedi. Duca
 beszámolóját azzal fejezte be, hogy reméli, miszerint
 a Népszövetségnek Románia győzelmeseen fog kikerülni
 az ottan szereplő kérdések vitájából.

Százmillió lejt szavaztak meg ezután a beszará-
 biai utak javítására és ismételten leszögezték, hogy
 egyelőre csak azokon a helyeken fognak dolgozni
 az utak javításán, ahol a lakosságot a szárazság
 rendkívül elszegényítette, mert a kormánynak ki-
 fejezett célja, hogy ezzel munkaalkalomhoz juttassa
 a beszarábiai népet.

A CFR adminisztratív igazgatótanácsának el-
 nökvé Costescu volt CFR vezérigazgatót nevezték

ki. A bizottság tagjai Busila mérnök, a bukaresti
 politechnikum tanára és Cornel Baltian közlekedés-
 ügyi miniszteriumi vezérigazgató lettek.

A minisztertanács ezután 90 millió lejt utalt
 ki a közlekedésügyi minisztérium részére, mely
 összegből 35 millió lejt a bukaresti telefonközpont-
 nak automatikus telefonközponttá való átalakítására
 fogja felhasználni, a fennmaradó összegből pedig
 kiegyenlíti azokat a tartozásokat, amelyekkel a
 közlekedésügyi minisztérium az egyes külföldi cé-
 geknél a postafelszerelések miatt tartozik.

Mardarescu miniszter bejelentette, hogy tuda-
 mása van arról, hogy a katonai lőszerraktárak ellen
 szisztematikus merényletek készülnek. Bejelentette,
 hogy a legszigorúbb rendszabályokkal fogják a me-
 rényleteket megakadályozni. Bejelentette továbbá,
 hogy a kormány tagjai közül többen fenyegető le-
 veleket kaptak ismeretlen egyénektől. Így többek
 között Mosoiu miniszternek is tíz napja a zsebében
 van egy levél, amelyben halállal fenyegetik meg.
 A minisztertanács elhatározta, hogy a legerélyesebb
 preventív intézkedéseket foganatosítja.

Végül aláírták azt a minisztertanács határozat-
 tot, melyszerint a királyi jogok, melyek a király
 külföldi utazásakor a minisztertanácsra szállottak
 át, mai nappal ismét őfelségére szállanak vissza.

Lényegtelen adminisztratív ügyek elintézése
 után a minisztertanács a késő délutáni órákban
 véget ért.

RA
 k.
 yosztás
 a francia
 ada
 tiko
 ntillák
 Tunisz
 el szolgál:
 surest,
 c.
 Radcr 289
 nk?
 ég .. 120
 Fiske 80
 70
 tina
 100
 zsiáig
 seelő-
 ekkel) 80
 70
 55
 176
 154
 -II... 196
 176
 se .. 143
 143
 264
 150
 nd.. 90
 Ahron
 nien) 40
 40
 80
 154
 132
 77
 154
 lyában,
 etes bekül-
 ó Rózsika
 al. Regele
 yi M. u.)
 p-
 bb, eredeti
 gai. Negy
 alapokban.
 r t.
 letben!

Megkezdtek Leirer Lőrinc sajtópereinek tárgyalását

A meggyilkolt Leirer Amália apja a bíróság előtt kéri rehabilitációját

(Budapest, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes, hogy Leirer Lőrinc sajtópert indított mindama lapok ellen, amelyek az ő esetével foglalkoztak. De pert indított Saguly Ferenc ügyvédje, Róth Béla dr. ellen is, aki a 20 millió koronás perben, amelyet mint nyomrávezető indított meg a kitűzött jutalomdíjért ellene, sértő kijelentéseket tett. Altitól az azt mondotta volna az ügyvéd, hogy Leirer nem apai szeretettel, hanem egészen mástermészetű vonalozással viseltetett leánya iránt. A Róth Béla dr. ellen megindított rágalmozási és meghalt ember kegyeletének megsértési perét most tárgyalta a büntetőjárásbíróságon Pangur Árpád dr. bíró.

Amíg Róth Béla dr. vádlottat kihallgatták, az ügyészség indítványt terjesztett elő, hogy Füredi Mór dr. ne legyen jelen a tárgyalóteremben, mert esetleg neki is tanúként kell szerepelnie ez ügyben. A bíró ezt el is rendelte és hozzáfogott Róth dr. kihallgatásához, aki azzal védekezett, hogy őszintén Leirer nem részesítette leányát megfelelő nevelésben. Az ügyész azon a címen, hogy a védő tárgyaláson használta a sértő kifejezést, közérdekből nem vette át a vád képviselését. Miután Füredi dr. átvette a pótmagánvádat, indítványt terjesztett elő, hogy a bíróság hallgasson ki több tanút arra vonatkozólag, hogy a sértő kifejezések tényleg elhangzottak és nem voltak félreérthetőek. A bíróság elnapolta a tárgyalást, egyben kötelezte a főmagánvádlót, hogy nyolc napon belül jelentse be tanuit.

Ujabb fordulat a bankgassei milliók ügyében

Bartlett angol újságíró titokzatos levelei egy kommunista napilapban

(Bécs, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bankgassei milliók története hovatovább valóságos tengeri kigyóvá nővi ki magát. A bécsi és budapesti sajtó hat év óta rendszeres időközökben foglalkozik ezzel a nagyjában már földerített eseménnyel. Most az „Abend“ című bécsi lap, amelynek kommunista tendenciái közismertek, ma fakszimilében két levelet közölt, amelyeket a bolsevizmus idején, 1919 tavaszán Bartlett angol újságírónak írtak állítólag gróf Bethlen István, Szmrecsányi György, gróf Batthyány Tivadar és gróf Teleki Pál. Bartlett a kommün hónapjában külföldi összeköttetéseivel és előkelő angol lapokban megjelent tudósításaival ugyanis állítólag hathatósan támogatta a magyar ellenforradalmat, illetőleg a Bécsben időző alkotmányos alapon álló magyar pártok mozgalmát.

A fakszimilében közölt első levél 1919 április 18-án kelt és abban az aláírók közlik Bartlettal, hogy mint a magyar ellenforradalmi párok képviselői bizonyos százalék províziót fognak fizetni az újságíróknak azokból a pénzekből, amelyeket Bartlett támogatásával egy új magyar kormány alakítására összegyűjtöttek. A províziót — a levél szerint — közvetlenül az említett pénzek felvétele után kifizetik és azt csupán előlegnek tekintik, amelyet később fognak kiegyenlíteni.

A második levél április 30-án kelt és ebben a fentebb említett aláírók elismerésüket fejezik ki az angol hírlapírónak, aki a bolsevizmus céljait és módszereit ismertette az angol sajtóban. Éppen ezért az ellenforradalmi pártok kötelezik magukat arra, hogy szolgálatainak elismeréseként nagyobb összeget fizetnek Bartlettnek abban az esetben, ha a kormányt Magyarországon átveszik. A levél aláírói az összeg kifizetésére vonatkozólag különböző feltételeket kötöttek ki s egyben hangoztatják, hogy ezt az összeget olyan tartozásnak tekintik, amelyet minden kormány meg fog fizetni, amelyben az aláírók együttvéve, vagy külön-külön résztvesznek.

A lap fakszimilében közli a két angol nyelven írott levelet és felveti a kérdést, vajon fog-e valaki jelentkezni a szerkesztőségben Magyarországból ezekért az oly fontos okmányokért?

Erec Jiszráélt váltjuk meg a Ros hassana-üdvözlet megváltásával

Régi tradicionális zsidó szokás az, hogy Ros hassana előtt kibékülünk ellenségeinkkel és vig szívvvel kívánunk boldog újévet: Lö Sana továtikotévut mindenkinek. Kibékülünk ellenségeinkkel, de vajjon kibékülünk-e önmagunkkal is. Jogunk van-e kibékülni önmagunkkal akkor, ha nem teljesítettük Erec Jiszráéllal szemben egy a kötelességünket, ahogy azt kellene. És jogunk van-e kibékülni önmagunkkal, ha elmulasztjuk a Ros hassana vigágát békéltető alkalmat arra, hogy hozzájáruljunk Erec Jiszráéll felépítéséhez.

A régi, szinte napjainkban sablonná vált szokást újítjuk most fel, azonban abban a formában, hogy a Ros hassana jókivánság necsak pusztá szó legyen, de minden jó szava új és új négyzetméternyi föld Erec Jiszráéll ősi területéből. A Keren Kajemet Lö Jiszráéll azzal a kéréssel fordul Erdély és a Bánság zsidóságához, hogy a Ros hassana üdvözletét azzal váltsa meg, hogy megváltsa Erec Jiszráéll földjét a zsidó nép számára.

A Keren Kajemet biztosai és megbízottjai el fognak látogatni minden zsidó családhoz és azt fogják kérni, hogy a Ros hassana üdvözletét csekély összeggel váltsa meg Erec Jiszráéllal minden zsidó család. El fognak menni kereskedelmi és ipari vállalatokhoz és kérni fogják, hogy a szokásos üdvözlet egyben felépítője legyen Erec Jiszráéllnak is. Az Uj Kelet Ros hassana számban külön mellékleten fogja a Nemzeti Alap erdélyi fiórodája azok neveit közölni, akik Ros hassana üdvözletüket megváltották. A

kereskedelmi és üzleti vállalatok külön rendes keretes közleményben kívánják majd boldog Ros hassana vevőiknek s az ezért befolyt jövedelem a Nemzeti Alapé.

De felhívással fordul Erec Jiszráéllal minden egyes zsidó férfihez is, kit az ünnepek során az a megtiszteltetés ér, hogy a törához hívják fel. Snoderoljon minden zsidó férfi a Zsidó Nemzeti Alapra, kösse össze az ünnep szentségét Erec Jiszráéll minden szentségével.

Ne várja senki, hogy felszólítsák, hanem maga jelentkezze a K. K. L. megbízottaknál, akik továbbítják a megváltást. Kész blanketát mindenkinek rendelkezésére állanak.

Igy lesz a Ros hassana ünnep valóban igazi zsidó ünnepély, így lesz a Ros hassana üdvözlet valóságos igazi zsidó üdvözlet, így szenteljük meg halottaink emlékét a reménység, a jövő előkészítésének szentségével. Hisszük, nem lesz olyan zsidó Erdélyben és Bánságban, ki ne adná jelét, hogy a mi nagy ünnepeink mély tartalmat is jelentenek, az imák eleven valóságok, a Ros hassana áhitata népünkhez való ragaszkodását s mindez azt a szent kötelességet, hogy a jókivánság szava helyett az építés jótékony tetteit gyakoroljuk, Erec Jiszráéll földjét a zsidó nép számára megváltjuk. A K. K. L. megbízottjai, akik önzetlen áldozatkészségből vállalták magukra ezt a munkát, a napokban meg fogják látogatni a városokat és községeket, hogy a Ros hassana megváltásokat felvegyék.

A K. K. L. erdélyi fiórodája

Egymillió orosz emigráns hazamegy

A szovjet nyolc éves évfordulója

(Moszkva, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szovjetkormány a közeli hetekben fogja megünnepelni a forradalom nyolcadik évfordulóját. Az ünnepség egyike lesz az utóbbi évek legnagyobb politikai demonstrációjának. A kormány különböző reszortjai már hónapok óta dolgoznak a programon, amely az egész országot behálózza, sőt munkát ad a külföldi pártoknak is. Moszkvában milliók tömegek gyűlnek össze ebből az alkalmából. Mindenféle kiállítások és előadások tesznek majd tanúságot a nyolc forradalmi esztendő eredményeiről. Az évforduló alkalmából több száz könyv is megjelenik, amelyek az 1917 óta beállott társadalmi változásokat fogják orosz, német, angol, francia, japán, hindu és kínai nyelven ismertetni. A szovjetkormány ezenkívül elhatározta, hogy likvidálja a monarchista és szociálforradalmi emigrációt és ebből a célból a szovjeteken kívül élő oroszoknak teljes amnesztiát ad. Ebben a pillanatban közel kétfélmillió orosz emigráns él távol hazájától, akik közül egymilliónak visszatérésére számítanak. Az amnesztia rendelet október elsején lép érvénybe.

A kongresszus politikai határozatai

Szívélyesen bucsuznak Sir Herbert Samueltól és köszöntik lord Plumert. Szabad zsidó bevándorlást!

(Bécs, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kongresszus irodája most közli hivatalos szövegükben a politikai bizottság határozatait. A határozatok közül figyelmet érdemelnek a következő rezolúciók:

A kongresszus megállapítja, hogy a mandátum szövegének és szellemének megfelelően a palesztinai közigazgatást úgy kell vezetni, hogy a zsidó nemzeti otthon újjáépítése politikai, adminisztratív és gazdasági tekintetben támogattassék. Különösen pedig meg kell a mandátum a 6. § a értelmében könnyíteni a zsidó bevándorlást, meg kell teremteni az állami és parlagon heverő földeken a zsidóság zárt letelepedését.

A kongresszus a zsidó jisuv palesztinai szervezetében egy egészséges és organikus fejlődés előfeltételét látja az ottani zsidó közéletnek. A kongresszus a Vaad Leumi és az Assefath Haniwcharimot tekinti a zsidó jisuv törvényes képviselőjének.

A kongresszus elvárja, hogy Palesztina összes zsidói kivétel nélkül részt vesznek az Assefath Haniwcharim választásain és hozzájárulnak a jisuv erősítéséhez és kifejlesztéséhez.

A kongresszus felhatalmazza az exekutívét, hogy folytassa az arab néphez való közeledés politikáját abban a szellemben, amint az a XII és XIII. kongresszus határozataiban kifejezésre jutott.

A XIV. cionista kongresszus a cionista közélet figyelmét rátereli a szervezet politikai apparátusának kiépítésére és kiterjesztésére. Az exekutívét felhívja, hogy tegyen lépéseket a politikai munka organizálásához szükséges pénzeszközök megszerzésére és biztosítsa a politikai munkát arra alkalmas munkaerők bevonásával is.

A kongresszus élesen tiltakozik a zsidó nemzeti mozgalom és a héber kulturmozgalomnak Szovjet-országhoz való elnyomása ellen, épügye ama el-

nyomatás ellen, amelynek a cionizmus hívei ott ki vannak téve.

A kongresszus felszólítja az exekutívét, hogy minden hatalmában álló eszközzel gondoskodjék a zsidó nemzeti kultúra és annak képviselői védelme tekintetében, valamint a cionista mozgalom megvédelése körül is.

A kongresszus felszólítja az exekutívét, kövesse el mindent arra nézve, hogy a magyar kormány a cionista szervezet működését Magyarországon engedélyezze.

A kongresszus felhívja az exekutívét, hogy igyekezzék francia Marokkóban a cionista munka legalizálására. Hívja fel a francia kormány figyelmét arra, hogy az 1924 május 20-ika óta a „Haolan“ című héber lap bevételi tilalom alatt van. Eszközölje ki ennek feloldását.

A kongresszus szívélyesen bucsuzik Sir Herbert Samueltól, akinek öt éves hivatali működése alatt az ország, amelynek első kormányzója volt, a béke áldásaiban, a rendben és jó kormányzatban részesült. Az ő hivatali működése alatt történtek meg az első kedvező lépések a zsidó nemzeti otthon újjáépítése körül.

A kongresszus üdvözletét küldi lord Plumert marsallnak, akinek sok szarencsét kíván a palesztinai kormányzói állásba való kinevezése alkalmából. Üdvözli őt abban a biztos reményben, hogy hivatali működése alatt a zsidó nemzeti otthon fejlődésében fontos lépéssel fog előbbre jutni. Palesztina újjáépítése pedig hivataloskodása alatt az ország minden lakosságának javát fogja szolgálni.

A kongresszus ünnepélyesen ad kifejezést mélyszéges hálójának lord Balfour iránt, aki a héber egyetem megnyitásának szertartásait vezette és amellyel a cionista ügynek tett eddigi szolgálatait — amelyek számára a zsidó nép történetében

örökös helyet biztosít. A kongresszus k bevéndorlás Paleszt szabályozását a Jew alapja legyen a zsid

A kongresszus a palesztinai kormány törvény nemcsak a dörlási korlátozásoka zásokat is honosít hogy ezek a korlá mandátum határozat hogy követelje cionista szervezet

Mozaikképe

A bécsi kongresszus nyelvének. Együtt zereit. Mindenki séget tart fejn zőbb államokból degek. A Kongressz ványt nyújtottak a zsidóság mai s roknak meg volt jemeni zsidók bes amely az arab zsidók dugták ősrans orosz cion lehetett ezenkívü pai zsidókat is, Hollandiából, D országból, Portug a kongresszuson képviselve. A kö ségei azonban az csoportok voltak tájának zsidó fia szinte karakteriz gresszusnak. Emb amellyel ezek a könnyítették a k lan lefolyását. M gások miatt elei kongresszus hang koahisták nyolcs tettek ki, nehog tülsterembe. Sika szus rendjét és r

A kongresszus ezuttal kétségtele legnagyobb érde és hangulatos hé gával ragadta őt nyelven hall metül, angolul forma tökéletes

Erdekes ala Chaim Arloszor éves munkáspá származik, jelen fejt ki élénk c zelebbről ismer tekintenek jövő

A költőket viselte, aki csa Jiszráéllben. összeesett a ko rendeztek tiszt ben, ahol csod lyenjáró ünne legrégibb bar tinszky köször végén, Csernic tely kizárólag chovszky több rendkívül mél a fiatalok szá ő mindenkine kezésére. Cse ber már kiss mentumos.

A kongresszus nagyobb sport pélyt rendezé vonult fel, e Az ünnepélyt éppen abban amikor a tor tattak be. A mann megjel Hakoah ráze ezrei fellálta óriási lelkesé

örökös helyet biztosítanak — megkoronázták.

A kongresszus konstataja, hogy a szabad zsidó bevándorlás Palesztinába, amelynek vezetését és szabályozását a Jewish Agency intézi, kell hogy alapja legyen a zsidó nemzeti otthon újáépítésének.

A kongresszus megállapítja, hogy a nemrégiben a palesztinai kormány által közzétett bevándorlási törvény nemcsak hogy kodifikálja az eddigi bevándorlási korlátozásokat, hanem még újabb korlátozásokat is honosít meg. A kongresszus kijelenti, hogy ezek a korlátozások ellentétben vannak a mandátum határozataival. *Kötelezi az exekutívét, hogy követelje a korlátozások eltörlését a cionista szervezet követeléseinek szellemében.*

Mozaikképek a kongresszusról

A bécsi kongresszus egyike legszebb élményeimnek. Együtt láttam a zsidóság nagy vezetőit. Mindenki ott volt, aki mélyebb közöséget tart fenn Palesztinával. A legkülönbözőbb államokból érkeztek delegátusok és vendégek. A Konzerthaus termei olyan színes látványt nyújtottak, amelyben visszatükröződött a zsidóság mai szétszórtsága. Minden egyes saroknak meg volt a maga jellegzetessége. Itt jemeni zsidók beszéltek, különös torokhangon, amely az arabhoz hasonlított, amott perzsa zsidók dugták össze a fejüket, arrébb emigráns orosz cionisták vitakoztak, de látni lehetett ezenkívül nagy számban nyugateurópai zsidókat is, a legszebb kulturálmokból, Hollandiából, Dániából, Belgiumból, Olaszországból, Portugáliából. A szefárd zsidók ezen a kongresszuson voltak a legnagyobb számban képviselve. A kongresszus legkedvesebb jelenégei azonban azok a kisebb-nagyobb chaluco csoportok voltak, amelyekben a világ minden tájának zsidó fiatalosága tömörült és amelyek szinte karakterisztikumát adták az egész kongresszusnak. Emberfölötti volt az a munka, amellyel ezek a fiatal fiúk és lányok megkönnyítették a kongresszus üléseinek zavartalan lefolyását. Minthogy az antiszemita zavargások miatt eleinte kissé nyugtalan volt a kongresszus hangulata, a cserkészek és a Hakoahisták nyolcszoros tiszteres ellenőrzést fejtettek ki, nehogy avatlan személy jusson az ülésterembe. Sikerült is megővni a kongresszus rendjét és nyugalmát.

A kongresszus nevezetesebb szereplői közül ezuttal kétségtelenül Jabotinszky örvendett a legnagyobb érdeklődésnek. Valami olyan finom és hangulatos héber nyelven beszél, amely magával ragadta a közönséget. Én ezenkívül még öt nyelven hallottam őt beszélni, franciául, németül, angolul és olaszul. És mindegyiket egyforma tökéletességgel beszéli.

Érdekes alakja volt a kongresszusnak dr. Chaim Arloszoroff. Egy fiatal, alig huszonnyolc éves munkáspárti vezér, aki Oroszországból származik, jelenleg azonban Berlinben él és ott fejt ki élénk cionista tevékenységet. Akik közelebbről ismerik őt, azok nagy várakozással tekintenek jövőbeli munkássága elé.

A költőket ezidén Saul Csernichovszki képviselte, aki csak nemrég telepedett meg Erec Jiszráelben. Ötvenéves születésnapja éppen összeesett a kongresszussal. Hívei külön estélyt rendeztek tiszteletére a Konzerthaus kistermében, ahol csodálatosan finom, hangulatos, mélyenjáró ünnepsétszerűség volt része. Három legrégebb barátja, Szokolov, Brainin és Jabotinszky köszöntötték fel. Szokolovot, beszéde végén, Csernichovszky megcsókolta. Ez az estély kizárólag héber nyelven folyt le. Csernichovszky több verset olvasott fel, amelyek rendkívül mély hatást tettek. Felolvasása után a fiatalok százai rohantak meg autogramért és ő mindenkinek a legkedvesebben állt rendelkezésére. Csernichovszky hatalmas, erős ember már kissé öszes, de rendkívül temperamentumos.

A kongresszussal kapcsolatban Bécs legnagyobb sportegyesülete, a Hakoah tornaünnepélyt rendezett, ahol kétezer főnyi sportember vonult fel, ezenkívül négyezer nő is startolt. Az ünnepélyen megjelent Weizmann is, aki éppen abban a pillanatban lépett a pályára, amikor a tornászok egy közös gyakorlatot mutattak be. Abban a pillanatban, amikor Weizmann megjelent, a mozdulatok megállottak, a Hakoah rázendített a Hatikvára, a közönség ezrei felálltak, a zászlókat meghajtották és óriási lelkesedéssel üdvözölték az Elnököt.

Öhlbaum Etus

A mezőgazdasági választások epilógusa

Incidensek az ilfovi kamara megalakításánál

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mezőgazdasági kamarai választások hullámai még mindig nem ültek el. A naponta elhangzó nyilatkozatokkal szemben a kormány meglehetősen passzívitással viselkedik, de a helyzettel teljesen ismerős politikusok a kormány helyzetét nem íélik meg kedvezőnek.

Dr. Lupu, a parasztpárt jólismert vezére, ma az Adeverulban nyilatkozik és kijelenti, hogy bár a választási eredmény negatív verdiktum, mégis parancsoló ítélet, mellyel az ország közvéleménye koalíciós kormányt parancsol az ügyek vezetésére. Nyilatkozatának többi része teljesen megegyezik Maniu Gyula nyilatkozatával, amelyet a napokban adott a sajtónak és amelyet mi is közöltünk.

Az ilfovi kerület mezőgazdasági kamara vezetőjét tegnap választották meg. Elnök dr. Joanitescu parasztpárti lett. A választás során Joanitescu és Dorobant ilfovi prefektus között incidens támadt, mert Joanitescu szemrehányást tett a prefektusnak, hogy a választások során önkényes intézkedéseivel lábbal tiporta a törvény paragrafusait. Az incidensbe beavatkozott Costinescu bukaresti főpolgármester is, aki védelmébe vette a prefektust, ami aztán olyan feszültséget teremtett, hogy már attól lehetett tartani, hogy a kormány megbízottai kivonulnak a választási teremből. Végül a mérlekeltebb tagok léptek közbe és így sikerült a választások zavartalan lefolyását biztosítani.

Macdonald élesen bírálta

a konzervatív kormány orosz politikáját

A szénválság megoldása. a bányák nacionalizálása. Az angol kommunisták védelmi csapatokat alakítanak az angol fascisták támadásai ellen

(London, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A munkáspárt elgini gyűlésén Macdonald a politikai helyzettel foglalkozott. „Senki sem nagyobb ellensége annak, moszkvai metódusoknak — mint én, senki sem szerető inkább látni, hogy Oroszország újáépítése érdekében megváltoztassa katasztrófális politikáját. Másrésztől azonban nincsen értelme annak, hogy a diplomáciai viszonyt nem akarja a kormány felvenni Oroszországgal. A diplomáciai viszony életbeléptetése, az angol birodalom gazdasági és politikai nehézségeinek kilencized részét megszüntetné.“ A paktum kérdésére vonatkozólag ezeket mondotta Macdonald: „Hét hónapra volt szükség, hogy négy levelet írjanak. Valószínűleg hét évig fog tartani, amíg a szerződés négy klauzulát megírják.“ Macdonald azután élesen kritizálta a kormányt a szénkérdésben elfoglalt állás-

pontja miatt és ezekkel a szavakkal zárta be beszédét: „Ebből a nehézségből csak egy kivezető út van: a szénipar nacionalizálása.“

London, szeptember 3. A kommunista kongresszus tegnapi ülésén Collitt delegátus kijelentette, hogy a kommunisták a külpolitikában követelik a versaillesi békeszerződés és a Dawes-terv kiküszöbölését. Watsin megjegyezte, hogy Anglia már a közeljövőben kénytelen lesz szahmatani a kommunista mozgalommal. A gyűlés határozatot fogadott el, amelyben követelik a nők és férfiak teljes egyenjogúsítását, valamint azt, hogy a nyolcórás munkanapot a nőkre is kiterjesszék, még a háztartási alkalmazottakra is. A kongresszus továbbá elhatározta, hogy önkéntes védelmi csapatokat létesít az angol fascisták támadásai ellen.

Háromévi börtönre ítélték Beniczkyt

A bíróság vitán felülállónak jelentette ki Beniczky bűnösségét és tárgyalás nélkül ítélkezett

(Budapest, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Beniczky-per, amelynek tárgyalásáról tegnap röviden megemlékeztünk, mára, mindenkinek legnagyobb meglepetésére, be is fejeződött, még pedig egy olyan súlyos elmarasztaló ítélettel, amelynek büntetőjogi jelentőségét messze túlhaladja az a politikai súly, amelyet magában hord. A törvényszék arra az álláspontra helyezkedett ugyanis, hogy a Beniczky ellen emelt vádak, nevezetesen a kormányzósértés, a hivatalos titok megsértése és a tiltott közlés, egyáltalában nem képezhetik bírói tárgyalás anyagát, hanem

Beniczky bűnösségét vitán felül állónak állapította meg

és ezzel már önmagában véve meghozta az elmarasztaló ítéletet a volt belügyminiszter ellen.

A bíróság, ezen az alapon elindulva, visszautasította Strache főügyésznek a zárt tárgyalásra tett indítványát. Ez azonban korántsem azért történt, mintha a bíróság a nyilvánosság előtt akarta volna megállapítani az igazságot a Beniczky-ügyben. Mára kiderült, hogy nem volt semmiféle tárgyalás, sem nyílt, sem zárt, mert a bíróság, valószínűleg felsőbb utasításra, már akkor meghozta ebben a politikai perben az elmarasztaló ítéletet, amikor tárgyalásról még szó sem volt. A Töreké-tanács Beniczky személyi adatainak felvétele után tíz percre visszavonult a tíz perc elteltével ismét megjelent a teremben — kész ítélettel, amely

háromévi börtönbüntetésre szólott.

Beniczkyt azonnal közrefogták a fegyházörök és mielőtt a törvényszék folyosóján összegyűlt tömeg közvéleménye bármilyen formában kifejezésre juthatott volna, egy hátsó lépcsőn keresztül a Markó utcai fogházba szállították.

A súlyos ítélet híre már a kora déli órákban elterjedt a fővárosban és az ébredőkön kívül, mindenkinél a legnagyobb megütközést keltette. A Beniczky ellen hozott ítéletben, amely tulajdonképpen a Somogyi-Bacsó-gyilkosság hivatalos jóváhagyását jelenti, újra feltámad a fehér terror szelleme, amely továbbra is torakára akarja forrasztani a szót azoknak, akik

Magyarország eme gyászos korszakából bármit napfényre akarnának hozni. Beavatott körök véleménye szerint

a súlyos ítélet mögött maga Horthy kormányzó áll, aki állítólag személyesen adott utasítást az ítélet kiszabására.

A bíróság indokolása is azt bizonyítja, hogy felsőbb kéz irányította a tárgyalást. A mai hivatalos Magyarország, ugylátszik, mindenképpen meg akarja akadályozni, hogy a Somogyi-Bacsó ügyet a felelős bíróság és Magyarország lakosságának közvéleménye előtt letárgyalják.

Értesülésünk szerint a parlament őszi ülésén határozat fogadott el, amelyben követelik a nők és férfiak teljes egyenjogúsítását, valamint azt, hogy a nyolcórás munkanapot a nőkre is kiterjesszék, még a háztartási alkalmazottakra is. A kongresszus továbbá elhatározta, hogy önkéntes védelmi csapatokat létesít az angol fascisták támadásai ellen.

Budapest, szeptember 3. A Beniczky-per tárgyalásáról kiadott hivatalos jelentés a következőket közli:

— A bíróság először Beniczkyt hallgatta ki. Beniczky kijelentette, hogy nem óhajt vallomást tenni. Ezután Kóbor Tamást szólították elő. Kóbor előadta, hogy Beniczky közvetlenül pünkösöd előtt hozta el neki az inkriminált cikket. Már régebben megállapodtak abban, hogy a közleményt Beniczky kizárólag „Az Ujság“-ban jelenteti meg. Arról, hogy mit tartalmaz a közlemény, előzőleg nem volt tudomása. Miután pedig elolvasta, azért adta le, mert a kormány többiben kijelentette, hogy a Somogyi-Bacsó ügyben nincs titkolni valója. A főügyész tartja meg ezután vádbeszédét és Beniczkyt, mint gyűlölettől elvakult politikust jellemzi. Kéri a vádolt szigorú megbüntetését. Vajda Ödön védő kiemeli beszédében, hogy a kormány felhatalmazást adott Beniczkynek a Somogyi-ügyben rendelkezésére álló adatok nyilvánosságra hozatalára és kéri védenne felmentését. A bíróság rövid tanácskozásra vonult vissza, mely után meghozta az ítéletet.

* Brassóban hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéző az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32.

Szabad ég alatt folyik a tatarbunari lázadás pöre

Bukarest, szeptember 3. A tatarbunari per, tudvaleg a vádlottak nagy számára való tekintettel, a kisenevi fogház udvarán a szabad ég alatt folyik. Az utóbbi napok gyakori esőzése miatt a tárgyalás rendkívül nehézkesen halad előre, emiatt elhatározták, hogy barakkot építenek tárgyalási teremnek. Az építéshez már hozzá is fogtak és amíg az elkészül, a tárgyalásokat felfüggesztették.

A jugoszláv földműves szövetség kongresszusán megbélyegezték Radics István köpenyeforgatását

A párt többsége hallani sem akar a Radicsékkal való megegyezésről

(Belgrád, szept. 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amióta a neptuni egyezmény létrejött s Radics István, a hajdani forradalmár és néptribun elhagyta a börtönt, hogy a hatalom vezére evezzen be — egy-egy jelentéktelen felszólaláson kívül senki sem vette kritika alá politikai pályafutását. Minden jel arra vallott, hogy a horvát parasztpárt és általában az egész ellenzéki közvélemény szótlanul siklik el Radics István politikai tette fölött, mely teljes behódolást jelent a balkáni erőszaknak, a paciszi ravaszágának.

Az első jelentős állásfoglalás Radics István politikája ellen azonban csak később, de nem maradt el. A jugoszláv földműves szövetség tegnap befejeződött kongresszusán élesen állást foglalt Radicsék ellen. Bár a földműves párt egy kis töredéke lepaktált Radicsékkal, a konferencián résztvevő többség úgy döntött, hogy semmiesetre sem óhajt Radicsékkal megegyezési tárgyalásokat folytatni. Csak két felszólaló látott arra lehetőséget, hogy Radicsékkal tárgyalásokat folytassanak abban az esetben, ha a Radics-párt megfelelően revidálja programját. Erre azonban nincs kilátás.

A kongresszus lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be:

A földműves szövetség kongresszusát délelőtt 11 órakor nyitották meg 200 delegátus jelenlétében. Először egyhangulag Lázits Voiszlav volt képviselőt választották meg, aki megnyitó beszédében a földműves párt történelmi fejlődését ecsetelte, majd bemutatta a kongresszus külföldi delegátusait: Urzini Jankót, az összes szláv népek földművelő ifjúsági szervezeteinek elnökét és Zalenszki Zsigmondot, a szervezet titkárát, Hrgyina Andrást, a csehszlovák földműves ifjak szövetségének elnökét, Olivenszki Tádét, a lengyel szövetség elnökét, Todorov Mihajl t, a bolgár földműves-szervezet emigrációban élő elnökét, Atapaszov volt bolgár minisztert és Pancse Ninkót, a bolgár földműves ifjak szervezetének elnökét.

A különböző felszólalások után, melyekben a pártvezetőség munkáját vették éles bírálat alá, Gyokits Riszta emelkedett szólásra, aki gyunos és éles szavakban mutatott rá Radics István folytonos köpenyeforgatására. A szónok csodálatosnak tartja, hogy Radics leveles republikánusból egyszerre nagy monarchista és udvari ember lett. De a legcsodálatosabbnak tartja, hogy Radics a politikai életbe az egész családját beviszi.

Titulescu képviseli Romániát a washingtoni konferencián

Belgrád, szeptember 3. A külügyminisztériumban tegnap lefolyt értekezleten összeállították azt a bizottságot, amely Romániát a washingtoni interparlamentáris konferencián képviselni fogja. Eszerint a bizottság elnöke Titulescu londoni meghatalmazott miniszter, tagjai pedig Eftimiu Antonescu, Zaoceanu és Ciatoru.

Bibescu Románia washingtoni meghatalmazott minisztere, aki tudvaleg pár héttel a fővárosban tartózkodott, tegnap este visszautazott állomáshelyére, hogy előkészítse az interparlamentáris konferencián szereplő román delegáció tennémát.

Seipel el akarta távolítani Horthyt

Ujabb vádak a volt kancellár ellen. Zita és József főherceg régensége mellett Ottót akarta trónra ültetni

(Bécs, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Röviden jelentettük, hogy a cionista kongresszussal kapcsolatos antiszemita tüntetések mögött, egyes verziók szerint, Seipel volt kancellár állt, akit tudvaleg a kongresszus napjaiban váratlanul hazasürgönyöztek Párisból. Néhány nappal ezelőtt a „Rote Fahne“, a kommunista bécsi organuma, azzal támasztotta alá ezt a híresztelést, hogy Seipel már kancellársága korában is kifejezést adott monarchista érzelmeinek és erről — állítólag — írásbeli dokumentum is van. A volt kancellár elleni vádak ma egy újabb szaporodtak, amely az eddigieknél is súlyosabbaknak esik latba. Eszerint Seipel kancellár már évekkel ezelőtt megállapodást létesített a magyar monarchistákkal arra nézve, hogy Ottó trónörökös ismét átvegye a hatalmat Ausztriában és Magyarországon és mellette osztrák részről Zita excsásznő, magyar részről pedig József főherceg gyakorolja a kormányzást.

Horthy távozna helyéről és visszakapná flottaparancsnoki tisztét. Az erről szóló dokumentumot a monarchista szervezetek nevében Prónai báró mint magyar, báró Schager Albin mint osztrák megbízott írták alá. Tanukul az okmányon Lichtenstein Joachim herceg és Dichtl-Jürgenreuth szerepeltek. A bécsi rendőrség erre az újabb hírre azonnal házkutatást tartott a monarchisták Habsburggasse 5. szám alatt lévő hivatalos helyiségében, ahol azonban nem találtak semmi nyomát ennek a megállapo-

dásnak.

A bécsi lapok a szenzációs fordulat kapcsán felkeresték dr. Seipel volt kancellárt, aki a következőket jelentette ki:

— Soha, sem mint magánember, sem mint kancellár és sem kormányzások után, sem azelőtt nem intéztem a császárnéhoz semmiféle levelet és nem kaptam tőle semmiféle ajándékot. Azt vetik szememre, hogy aranykeresztet kaptam volna tőle, még pedig hatalmas gyémántokkal. Kijelentem, hogy sem keresztet, sem másféle tárgyat nem kaptam és ilyeneket nem is kínáltak fel nekem. Ilyen keresztet nincsen és soha nem is volt. Ami az osztrák monarchistáknak a magyar monarchistákkal, vagy éppen ébredőkkel történt megállapodásait illeti, erről egyáltalában nincsen tudomásom, hasonló szerződéskötésben sem közvetve, sem közvetlenül nem vettem és részt nem veszek.

Dr. Ramek, a jelenlegi kancellár, a maga részéről a következő nyilatkozatot tette:

— Megfigyeltem, hogy Seipel volt kancellár ur ellen egy idő óta rendszeres hajsza folyik. Mindenféle vádakkal illetik őt, anélkül, hogy erre bármilyen alap volna. A dolgoknak magam is utána jártam és meggyőződtem arról, hogy a volt kancellár ellen emelt vádak teljesen légből kapottak.

A pártok természetesen továbbfolytatják a politikai szaglást és bizonyosra vehető, hogy ezzel a két nyilatkozattal az ügy még koránt sincs lezárva.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemmel együtt és borsági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszka János és dr. Marton Ernő
Felolvasó szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 25 lel, negyedévre 240 lel, félévre 460 lel, egész évre 850 lel.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Péntek

5685. Elul 15.
1925. szept. 4.

— A kolozsvári rituális fürdő. A kolozsvári ortodox zsidó hitközség rituális fürdőjére kiírt pályázatra minden számottevő erdélyi építész és vállalkozó betérjesztette ajánlatát. A legolcsóbb Devecseri Emilé volt, aki 4 millió 108 ezer 117 lej és 50 bani összegért vállalta a fürdő fölépítését. Ugyancsak kedvező ajánlatot nyújtott be, de csak az építkezés egyik felére Noszin és Harnik építésszek. Valószínű, hogy e két ajánlatot veszik majd figyelembe. A hitközség előjárása újabb elhatározta, hogy minden nélkülözhető jövedelmét a fürdő építésére fogja fordítani. A régebbi időkből visszamaradt adóhátralékok befizetését forszírozni fogják és ez is majd az építkezés költségeit fogja szolgálni. Meg fogják adóztatni a fiókimházakat és a nagyünnep alatt csakis erre a célra lehet majd adakozni.

— Földrengés Jassiban. Bukarestből jelentik: Jassiban tegnap földrengés volt érezhető, mely mintegy nyolc percet tartott. A földrengés nagy pánikot idézett elő a lakosság körében. Kár nem volt.

— Megjelent a „Jövő társadalma“ első száma. Erdély szellemi életében nagyjelentőségű és komoly hiányt betöltő folyóirat első száma hagyta el ma a sajtót. A „Jövő társadalma“, melyet Aradi Viktor, a kiváló nevelési és szociológus jegyez szerkesztőként, már első számában olyan cikkeket közöl, melyek társadalmi és tudományos aktualitásoknál fogva minden intellektuelt közelről érdekelnek. Teljes tárgyilagossággal állapíthatjuk meg, hogy a „Jövő társadalma“ új éapot jelent Erdély sekélyes társadalomtudományi életében és hivatva van arra, hogy a társadalmi erők jelenségeinek tudományos vizsgálatára alkalmas szellemi erőket maga körül tömörítse. Az első szám programcikkét Aradi Viktor írta. Dienes László szabadtanítási tervezete minden tekintetben alkalmas arra, hogy utmutatásai szerint a tudományos szabadoktatás megszerveztessék. Cheresztin Viktor egy társadalomtudományi könyvtár megszervezéséről írt cikket, Kádár Imre a munkakamáráról szóló törvényjavaslatot veszi bírálat alá; Halász József „Ok és okozat“ című cikkében az intellektuális pályákon észlelhető túltengésről, Ehrenfeld Béla a romániai szakszervezetekről értekezik, Becski Andor az egyéniségről, Ligeti József a jövő színházokról írt. Az igen érdekes „Széjgyeztetek“ című rovatban Costa-Foru, Jon Pas, Zimov, Parbon, Eugen Relgis, Sipos Domokos, Jámor Ferenc, Szabó Imre, Salamon László, stb. stb. írásaival találkozunk. Ezenfelül értékes könyvszemle egészíti ki a folyóiratot.

— Athénbe szállítják Konstantin király holttestét. Athénből jelentik: Pangalos miniszterelnök azt a szándékát fejezte ki, hogy Konstantin volt király holttestének Athénba való átszállítását megengedi. Ebben a körülményben a kiengesztelődés jelét látják a kormány és a király hívei között. Pangalos elhatározását az egész sajtó pártállásra való tekintet nélkül helyesli.

— A regáti cionista ifjúság hetedik konferenciája. Az okiráltságbeli cionista ifjúság, az A. T. S. (Asociația Tineretului Sionist) folyó hó 6. és 7. én tartja hetedik évi konferenciáját. A konferencia legfontosabb problémáinak egyike az összromániai cionista ifjúsági föderáció megalakítása. A hangulat teljesen érett már a föderáció meg-

teremtésére és hogy ezen a tervet dolgozó fázisát szabályozzák szervezeteket Rosenfeld Sándor képviselik.

— Felhívás let Cantacuzescu egyesületekhez baton, f. hó. Calea Victoriei ülést tart, mely tagjait és képviselőket vegyenek rész-

— Kollektív ban. A kolozsvári szerződés szerződések megkezdődtek a tárgyalások zöndnek, mert zött az új bérges ellentétek eredménnyel f-

— Seipel Zita excsásznő annak nyomán is, közleményeket volt kancellár in Seipel, aki esküt mánnyára, biztosította chista ragaszkodás Seipel-féle levél környezetéhez tart küldött Schager vezérének, amely vább arról, hogy arany keresztet k cellár ezekre a tá- kinos ügyben köz- píteni szerették vo rülték a nyilatkoz megírta-e a levelet hogy a nyilatkozat a keresztényszocial sor. Itt Seipel kij levelet nem írta és dékul nem kapott.

— Magyaror polgár lehet rá óbudai izraelita hit rabbi helyébe dr. N választotta meg. N polgár lévén, letele és ebben az ügybe veniált Vass Józ aki kijelentette, hogy nem jutnak elhelye ságu lelkész a meg helyezkedéshez. A néz, de Neumann, megválasztása után összes járandóságait köszégtől.

— Egy világ lála. Párisból jelent Annales Politiques drámai kritikusk, 70

— Az orosz és Olaszországok lini sajtó moszkvi szovjetek Fekete-t pott a török és ol A flottalátogatás h jet külpolitikai ter mindenfelé nagy f-

— Párisba é gabb embere. Pá érkezett ide a patilapok szerint, a Évi jövedelme 20 tel arra, hogy sétá gyekkel, gyémánt felékesítve, lépten detektív.

— Ne vigyete Londonból jelentik: tanuló diákokhoz leve litja őket, hogy euró ságra. Sok szíáni hoz

Anton Ros P. Mih. Vit. (v. Sséc

TUNGSRAM A legjobb villanylámpa Mindenütt kapható!

teremtésére és beavatott körökben biztosan hiszik, hogy ezen a konferencián feltétlenül létre is jön. Az erdélyi Barisszia szervezet vezetősége részletes tervet dolgozott ki, mely az összműködés minden fázisát szabályozná. Az erdélyi cionista ifjúsági szervezeteket Weisz Mendel, Engelberg Izidor és Rosenfeld Sándor, a kolozsvári Barisszia vezetői képviselik.

— Felhívás! A kolozsvári izraelita nőgyelet Cantacuzino hercegnőnek a kisebbségi nőegyesületekhez intézett felhívása tárgyában szombaton, szeptember 5-én délután 5 órakor a nőgyelet Calea Victoriei 85. számú házában rendkívüli ülést tart, melyre ezúton hívja meg a nőgyelet tagjait és kéri, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt az értekezleten.

— Kollektívszerződés a bádógos iparban. A kolozsvári bádógosmunkások kollektívszerződése szeptember elsején lejárt. A munkaadók és munkások között a lejárt kollektívszerződés megújítása érdekében ma tárgyalások kezdődtek a munkaügyi inspektorátusnál, amely tárgyalások valószínűleg már holnap befejeződnek, mert a munkaadók és munkások között az új bérmegállapítás tekintetében lényeges ellentétek nincsenek és így a tárgyalások eredménytelennél fogva zárulni.

— Seipel letagadja, hogy levelet irt Zita excsászárnénak. A „Rote Fahne“ és annak nyomán az „Arbeiter Zeitung“ és az „Abend“ is közleményeket hoztak egy levélről, amelyet Seipel volt kancellár irt volna Zitának, amely levélben Seipel, aki esküt tett az osztrák köztársaság alkotmányára, biztosította volna az excsászárnét monarchista ragaszkodásáról és szolgálatkészségéről. Ez a Seipel-féle levél ugy pattant volna ki, hogy a Zita környezetéhez tartozó monarchista magtárs levelet küldött Schager bárónak, az osztrák monarchisták vezérének, amelyben említést tett erről a levélről, továbbá arról, hogy Zita egy gyémántokkal kirakott arany keresztet küldött Seipelnek. Seipel volt kancellár ezekre a támadásokra máig nem reagált. A kínos ügyben közzétett kommunikék, amelyek szépitni szerették volna a dolgot, mindannyian elkerülték a nyilatkozatot arra nézve, hogy dr. Seipel megírta-e a levelet, vagy sem. Seipel végre belátta, hogy a nyilatkozattétel elkerülhetetlen és erre a keresztnyszocialisták ma esti ülésén került a sor. Itt Seipel kijelentette, hogy a szóbanforgó levelet nem írta és Zitától arany keresztet ajánlani nem kapott.

— Magyarországon csak magyar állampolgár lehet rabbi. Budapestről jelentik: Az óbudai izraelita hitközség az elhunyt Schreiber főrabbi helyébe dr. Neumann József brassói főrabbit választotta meg. Neumann azonban idegen állampolgár lévén, letelepedési engedélyre van szüksége és ebben az ügyben a hitközség küldöttsége interviált Vass József miniszterelnök helyettesénél, aki kijelentette, hogy mikor magyar állampolgárok nem jutnak elhelyezkedéshez, addig idegen honoságu lelkészt a magyar kormány nem segíthet elhelyezkedéshez. A hitközség így más főrabbi után néz, de Neumann, aki hónapokkal ezelőtt történt megválasztása után lemondott brassói állásáról, összes járandóságait követeli az óbudai zsidó hitközségtől.

— Egy világhírű drámai kritikus halála. Párisból jelentik: Brisson Adolf, a revue Les Annales Politiques et Littéraires igazgatója és francia drámai kritikus, 70 éves korában meghalt.

— Az orosz flotta meglátogatja Török- és Olaszországot. Berlinből jelentik: A berlini sajtó moszkvai tudósítója jelenti, hogy a szovjetek Fekete-tengeri flottája parancsot kapott a török és olasz kikötők meglátogatására. A flottalátogatás híre, amely alighanem a szovjet külpolitikai terveivel van összeköttetésben, mindenfelé nagy feltűnést kelt.

— Párisba érkezett a világ leggazdagabb embere. Párisból jelentik: A napokban érkezett ide a patialai maharadza, aki párisi lapok szerint, a világ leggazdagabb embere. Évi jövedelme 20 millió angol font. Tekintettel arra, hogy sétája közben óriási értékű gyöngyökkel, gyémántokkal és nyakékekkel van felülkísítve, lépten nyomon vigyáz rá egy sereg detektív.

— „Ne vigyetek Sziámba európai nőt!“ Londonból jelentik: A sziámi király az Európában tanuló diákokhoz levelet intézett, amelyben felszólítja őket, hogy európai nőkkel ne lépjenek házasságra. Sok sziámi hozott már asszonyt Európából

ENGRÖSS

legnagyobb szőrmeáruház az országban Clujon van.

A „Casa de Lipsca“ cluji lerakata valósággal szenzációs. A világ összes szőrmei pazar választékban vannak az áruházban kiállítva. A cég, melynek London, Páris, Wien, Leipzig, Krakau és New-Yorkban vannak fiókjai, a legjobb szőrmei valóságos halmazait állította ki a

Cal. Reg. Ferdinand 5. sz. alatt (Szabó J. palota)

emeleti helyiségeiben és a napokban megnyíló áruház szenzációja lesz a cluji kereskedelmi életnek.

— írja a király kemény hangzással, — de ezek a házasságok sohasem voltak boldogok. Országunk viszonyai különböznek az európaiakétól és az Európából idejött asszonyok egyre hazakiváncsognak. Kérlek benéteket, ne vessétek meg földjeiteket és emlékeztetek arra, hogy egy európai, vagy amerikai ember sem lép szívesen házasságra egy másik fajtával...

— Rendőri hírek. A kolozsvári rendőrség forgalmi főnökének ma megjelent rendeletének értelmében az összes autóbussz, automobil, autókamion és motorbicikli tulajdonosok s főúrrakkal és engedélyekkel (permis de circulatie) folyó hó 10-éig jelentkezni kötelesek a rendőrség forgalmi főnökségénél. A törvény legszigorúbb intézkedéseit léptetik életbe azok ellen, kik a fenti rendelkezéseket nem teljesítik. — A kedden megtartott nagyváradi razzian a rendőrség tizenegy személyt, akik nem tudták magukat igazolni és kolozsvári illetőségűeknek mondták magukat, hazatoloncolták. A toloncoltak ma érkeztek meg és a rendőrség áttette őket az illetékes kerületi kapitánysághoz. A toloncolt között nyolc nő volt. — A tegnap megtartott sófförvizsgán tizenöt jelölt közül nyolc kapott vezetési engedélyt.

— Lengyelország megegyezett Oroszországgal a határcsúszások ügyében. Varsóból jelentik: Yampolkan (Szovjet-Volhynia) a lengyel és a szovjet delegáció, amely külön paritásos bizottságban egyesülve tárgyal, jegyzőkönyvet írt alá. A jegyzőkönyv elintézi azokat a határcsúszásokat, amelyek legutóbb lengyel—orosz határon történtek. Előírja, hogy mindkét fél kölcsönösen kicséréli a fogságba vetett tiszteket, katonákat és rendőröket, emellett kártérítést fizet az okozott károkért. A lengyel és szovjetkormány kötelezi magát, hogy szabályozatot bocsát ki, ezenkívül támogatja egymást a hárt nyugtalanító bandák leverésében. A jegyzőkönyv, amelynek végrehajtása még e hó folyamán megtörténik, végleges nyugalom teremt a határon és tökéletesé teszi azt az egyezményt, amelyet ugyanebben a kérdésben augusztus 3-án írtak alá Moszkvában.

— Kicsérélik az Oroszországban halálra ítélt német diákokat. Berlinből jelentik: A „Vossische Zeitung“ jelentése szerint Neumann, Poge és Skeblevski kommunistákat három halálra ítélt német diák ellenében állítolag kicsérélik.

— Beiratkozás a Tarbut liceumokba. A Tarbut fiu- és leánygimnáziumokban a beiratást szeptember hó 1—8-ig, naponta 9—12 óráig tartjuk. A leányiskola felsősztályaihoz csak folyó hó 5-én déli 12 óráig lehet beiratkozni. Azon tanuló is tartoznak jelentkezni ezen határidőn belül, akik már előjegyeztették magukat és ez alkalommal régi nyugtájukat új végleges nyugtával cserélik ki.

— Helgolandban védekeznek a sziget elsüllyedése ellen. Helgolandból jelentik: A kormány, hogy elejét vegye a helgolandi szigetek lassu süllyedésének, elhatározta, hogy tízmillió arany-márkát fordít egy 2000 méter hosszú védőfal építésére.

— Be kell jelenteni az igavonó állatokat és a mechanikus hajtóerővel rendelkező közlekedési eszközöket. Bukarestből

jelentik: A hadügyminisztérium 388/1925. számú határozatának értelmében, az összes ló, öszvér és ökörtulajdonosok szeptember hó 1 és 30 közt, a szekér, bicikli és szegedrótt tulajdonosok október 26 és november 14 között, a mechanikus hajtóerővel rendelkező közlekedési járművek tulajdonosai pedig október 20 és november hó 24 között a fent elsorolt tulajdonaikat, a területiális parancsnokságnál bejelenteni kötelesek. A fenti rendelkezés nem egy közeli mozgósítás céljait szolgálja. A hadügyminisztérium minden évben egy mozgósítási tervet készít és ennek megszerkesztéséhez szükségesek a fentvázolt adatok. Azon polgárok, kik a fenti rendelkezésnek nem tesznek eleget, a rekvirálótörvény 130. és 133. paragrafusainak értelmében a legszigorúbb büntetésben részesülnek.

— Gázmaszk kutyáknak, postagalamboknak és lovaknak. Newyorkból jelentik: Az amerikai hadügyminisztérium kémiai osztálya azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy a közeljövőben a hadsereg kötelekébe tartozó állatokat gázmaszkkal látja el, esetleges gáztámadás esetére. Ez a védelmi eszköz nemcsak a lovakra vonatkozik, hanem a katonai célra használt postagalambokra és kutyákra is. A galambokat egy gyűjtőfészekbe helyezik el, mely úgy van megszerkesztve, hogy 30—40 galambot is megvédhet a gáztámadás ellen.

— Színész-doktorátus. Moszkvából jelentik: A Meyerhold féle színésziskola három osztályát elvégzett növendékek ezentul színész-doktorátust nyerhetnek. A doktorátus megszerzéséhez a színészettel összefüggő tudományokból kiegészítő vizsgát kívánnak. Ezek a tudományok: filozófia, lélektan, irodalomtörténet és történelem.

— Szülők figyelmébe. Tanügyi részről ezuttal is figyelmeztetik a szülőket, hogy az iskolaköteles gyermekek beiratkozási terminusa szeptember tizedikén végződik. Eddig az időpontig mindenki saját érdekében írassa be gyermekét, mert ezen az időn túl nem lesz módjukban megválasztani azt az iskolát, ahová gyermekeiket küldeni akarják.

— Agyonlőtte magát egy magyar alezredes. Budapestről jelentik: Milecz István alezredes ma délelőtt lakásán agyonlőtte magát. Az alezredes nem mindennapi ok kergette a halálba. Feleége a legutóbbi szilveszteri mulatságon ellopta több előkelő társaságbeli hölgy bundáját. Az eltulajdonítás úgy történt, hogy az alezredes sógor-nője a Vigadó előtt várakozott az utcán, mialatt felesége egymásután dobta le az ablakon keresztül a ruháiban felakasztott bundákat. Az alezredes buskmországon szenvedett. Néhány nappal ezelőtt nyugdíjazták is, ami csak hozzájárult elkeseredéséhez. Halála katonai körökben igaz részvételt keltett.

— Egymilliárd korona hiányzik a debreceni katonai irodából. Budapestről jelentik: Lauding József főhadnagy, a debreceni vegyes dandárparancsnokság gazdasági hivatalának főnöke, egymilliárd korona hivatalos pénzzel eltűnt a városból. Minthogy a főhadnagyot teljesen megbízható, becsületes embernek ismerik, attól tartanak, hogy bűntény áldozata lett.

Anton Rosenzweig
P. Mih. Vst. (v. Széchenyi-tér) 37-38.

Első romániai héber könyv és rituális cikkeket nyakterefedésre.
ערוטת רומאנישע ספרים וריטואלדיקונג אונד מילין פארקניענדיקע צאנע.
Legrégibb és legolcsóbb bevásárlási főrás.

Fondat 1890. **Librarie** Alapítva 1890.
Cluj (Kolozsvár) — Saját ház

KÖZGAZDASÁG

A kormány mégis politikai célokra használja fel az iparkamarai választásokat

Bizalmas utasítás a liberális érdekek megvédésére. Kereskedők értekezlete a kamarai választások ügyében

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több ízben közöltük az ipar és kereskedelemügyi miniszter nyilatkozatait kapcsolatosan az iparkamarai választásokkal, amelyekben a miniszter nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a választásokat mindenféle politikától mentesen kell megejteni, mert az a törekvése, hogy ennek a fontos szervnek a vezetőségébe olyan emberek kerüljenek, akik úgy tudásuk, mint rátermettségük révén valóban reprezentatívai a gazdasági élet egyes ágainak.

Hogy nálunk mennyiben lehet hitelt adni a felelős helyről elhangzott nyilatkozatoknak különösen akkor, ha ez a felelős tényező maga a miniszter, jellemző példája az a bizalmas jellegetű utasítás, melyet a miniszter tegnap küldött Kolozsvár polgármesteréhez és amely arra vonatkozólag tartalmaz utasítást, hogy az iparkamarai választásoknál a polgármester örködjön a — liberális érdekekre.

Az utasítás alapján a polgármester ma délután magához kérette Negrutiu iparkamarai elnököt és Caciula főtitkárát és felszólította őket,

hogy a tegnapi megállapodással létrehozott egységes jelölési lista többségi tagjainak névsorát hozzák tudomására, mert a miniszternek az a kívánsága, hogy a kandidáltak közül a többségi tagok névsorát terjesszék eléje. Ebből a miniszteri intézkedésből megállapítható, hogy a liberális kormány okulva azon a vereségen, melyet a most lezajlott mezőgazdasági kamarai választásokon szenvedett, nagyobb súlyt akar fektetni a napokban megtörtént iparkamarai választásokra. Így aztán könnyen megtörténhetik, hogy a nagy nehézséggel és körültekintéssel létrehozott megállapodás, liberális érdekből fel fogják borítani.

Itt említjük meg, hogy a Kereskedők Tanácsa vasárnap délelőtt tíz órára hívta össze tagjait, amely értekezleten a vezetőség be fog számolni az egységes kandidálás érdekében létesített megállapodásáról. Mint értesülünk, csak két kategória jelöltjei tekintetében hiányzik még megállapodás, a kereskedelmi szakosztály másik négy kategóriájára vonatkozólag azonban a jelöltek személyére is megtörtént már a megegyezés.

A textilpiacon megkezdődött az őszi szezon

Jó konjunktúrát remélnék a kereskedők. A francia textilipar térhódítása az erdélyi piacon

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A hosszú nyári stagnáció után Kolozsvár kereskedelmi életében az utóbbi napokban élénkség állott be. Az őszi szezon, úgy látszik, az idén előbb veszi kezdetét, mint máskor, mert szezoncikkre iránti kereslet mintegy két héttel ezelőtt már megkezdődött. Különösen kedvezőnek ígérkezik a textilpiac helyzete, melyről alábbi tudósításunk számol be:

Ugy a kolozsvári, mint a többi erdélyi és bánáti textilpiacon augusztus 15-ike körül már megkezdődött az őszi szezoncikkre iránti kereslet. Az első jelekből ítélve — ha csak komoly pénzhiány, vagy más zavaró momentum közbe nem jön — a textileseknek igen jó őszi szezonra van kilátásuk. A kiskereskedők részéről határozottan vásárlókedv állapítható meg, bár az érdeklődés most még csak főleg szövet, barchet és posztóikkre iránt mutatkozik. Az üzleti élet fellendülését nagyban elősegíti az a

körülmény, hogy az árak általában stabiloknak mondhatók és a vásárlók remélik, hogy a lej nemzeti helyzetében nem fog lényeges változás beállani, úgy, hogy lehetővé válik egy egyszégyes üzletmenet kifejlődése.

Egyik legutóbbi cikkünkben közöltük, hogy a bankok egyrésze megszorította a kihitelezést, miáltal a pénzpiacon bizonyos feszültség kezd érezhetővé válni. A hiteléletnek ez a jelensége természetesen a textilpiacot is kellemetlenül érinti annál is inkább, mert az érezhető pénzhiány miatt rosszabbodik az inkasszó és a nagykereskedők csak nehezen képesek külföldi fizetési kötelezettségeiknek eleget tenni. Mindazonban a helyzet általában kecsgetető és a kereskedők remélik, hogy a gabonakampány befejeztével, amely tudvaleg sok pénzt von el a piactól — a pénzviszonyok is javulni fognak.

Az erdélyi textilpiacra a legtöbb áru Cseh-szlovákiából érkezik, utána sorrendben a francia,

német, angol és olasz textileknek következnek. Érdekes, hogy Franciaország, melynek ezelőtt Erdélyben alig volt piaca, most nagy előtérrel terjeszkedik, úgy, hogy az erdélyi piacon az exportáló országok közül a második helyet foglalja el. Legkevesebb itt az olasz áru, de kis piaca van még az osztrák árunak is, bár minőség tekintetében az osztrák árut igen megbízhatónak tartják. Az osztrákok különben a nagy fizetésképtelenségek idején sok kellemetlen tapasztalatot szereztek az itteni piacon, amiért most nagyon elővigyázatosak az árukihitelezéseknél és inkább figyelmen kívül hagyják az elhelyező lehetőségek egy részét, csakhogy ne legyenek kitéve meglepetéseknek.

Tőkét emel a kolozsvári Ipar és Kereskedelmi Bank. Ismeretes, hogy a kolozsvári Ipar és Kereskedelmi Bank Rt. a tavasszal megtartott közgyűlésen elhatározta, hogy alaptőkéjét 5 millió lejre emeli fel. A végrehajtással az igazgatóságot bízták meg, amely legutóbb megtartott gyűlésén elhatározta, hogy az alaptőkeemelés végrehajtja. Az új kibocsátás elhelyezése a régi részvényesek útján biztosítva van.

Speciális vonatokat állítanak be a cukorrépa szállítására. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága tekintettel a nagy-szeretűnek ígérkező országos cukorrépa termésre, naponként speciális vonatokat bocsátja a cukorrépa szállítások lebonyolítására. A cukorgyárak szakértői az idejű cukorrépa termést 170 ezer va-gonra becsülik.

A cseh szén exportvámjának le-szállítását kéri. Prágából jelentik: A csehszlovák bányatulajdonosok a mai napon memorandummal fordultak a kormányhoz, amelyben a kőszén kiviteli vámjának és szállítási díjának leszállítását kéri. Kérésüket a gyárosok azzal indokolják, hogy 1917 év óta a szénbányászok száma 129 ezerről 100 ezerre esett a nagy krízis miatt és a 441 bánya közül jelenleg csak 304 van üzemben.

TÓZSDE

Szeptember 2-án

A lej: Zürichben 260 00, Párisban 10-60, Budapestben —, Bécsben —.

Kolozsvár. A tegnapi megindult szálladás ma délelőtt tovább tartott, délutánra azonban egy kissé ellanyhultak a devizák. Az árfolyamok a következők:

Bécs 28 60—28 80, Prága 6-04—6 07, Budapest 342—345, Páris 9-70—9-75, Zürich 39 50—39 60, Newyork 203-00—204 00, London 994—998, Milánó 8-20—8-30.

Zürich Zárlat: Berlin 123-12, Amsterdam 208-75, Newyork 517-75, London 2560-50, Páris 2425 00, Milánó 2060-00, Prága 1530-00, Budapest 72 60, Belgrád 925-00, Bukarest 260-00—260 00, Varsó 90 00, Bécs 72-85.

Bukarest. Devizák: Páris 9-65, Berlin —, London 997, Newyork 204-00, Milánó 8-20, Zürich 39 60, Bécs 23-90, Prága 6-03, Budapest —.

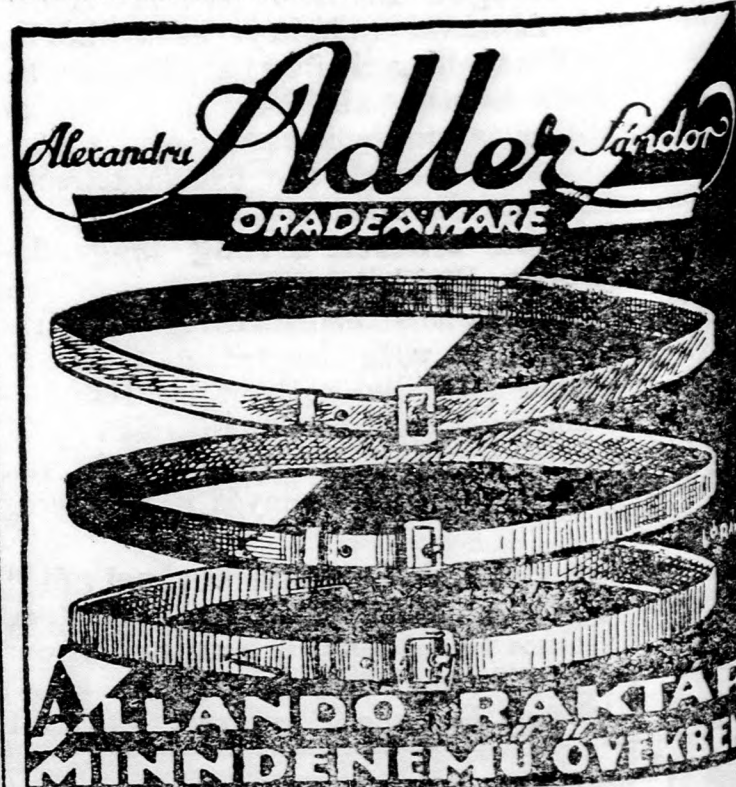
Bukarest. Valuták: Napoleon 775, német márka 48-50, leva 1-47, török lira 118, font sterling 980, francia frank 9-75, svájci frank 39-00, olasz lira 8-00, drachma 3-15, dinár 352, dollár 204-00, lengyel forint 35-50, osztrák shilling 28-25, magyar korona 28-25, cseh korona 6-03, belga frank 9-24, holland forint —.

A konkurencia tehetetlen

függ, a legnagyobb ügyességre van a vásárló közönségnek szüksége. Szerezzen egy jó, megbízható, állandó bevásárlási forrást, különben

szükségletének beszerzésénél. Áll ez különösen a férfi szövet, bélésáru és női kabátszövet kelmékre. Tegyen egyetlen kísérletet és hálával lesz eltelve

Schwartz Jenő utódával,
Cluj, Strada Regina Maria No. 14. (volt Deák Ferenc-utca)
férfi szövet- és bélésáruk külföldi lerakata.



Megejtés ford

Október 5-én fejeződik

A kolozsvári megtartott ülésén 10 egyesület képviselői az ötpontját. A mértpályákon fogják sításáa a labdaszigorubb rendsz

Október 5-én futballistája, a lottija: a tragikusnek szentelt a napon klubtársai a mi szegény D. lója emlékeztetés. Róza Mór elnök. Jakobi Dudi ember 6-án fogja siremlékét.

A sorsolások Szeptember 6. Husos—Haggibb KMTE—KKAS Szeptember

Szeptember 1. Victoria, CFR—KKASE, KMTE Szeptember 2. Szeptember 2. Victoria—KAC. KMTE—Haggibb

Október 4. V. Husos—KKASE, sitatea, Haggibb Október 5. Ja Október 11. S Október 18. V

Academia—RMS. KAC, Haggibbor Október 25. V bor, KMTE—RM CFR, KKASE—

November 1. mia, KKASE—V sitatea—RMS, C November 2.

November 8. CFR, KAC—Hu Academia, KKA November 15.

RMS—CFR. C Haggibbor—Univ November 22. Academia, RMS sos—Universitate November 29.

Universitatea, K December 6. KMTE, Victoria December 13 demia.

A dalt betűk dezők. Minden v bizottat küld ki letek 15 tagu re kezésére bocsátar

A Sámson a tikus máramaros elsőosztályba bej lefolytatott selej ban győztesként évadban már az Felhívás a saihoz! Felkéré tának játékosait, a Patria-kávéház vetlenül jelenjen

248 futballb az AAFAR mos ban a romániai sítési fokát. A 1 248 egyén nyert tést, akik 7 kert áldásos tevékeny 47 biróval szere

SPORT

Megejtették az őszi bajnoki forduló sorsolását

Október 5-én Jakobi nap. December 13-ikén fejeződnek be a bajnoki mérkőzések

A kolozsvári futballszaksztyály tegnap este megtartott ülésén, miután az első osztályba sorolt 10 egyesület mindegyike leadta nevezését, kiosztották az őszi bajnoki mérkőzések időpontját. A mérkőzéseket a városi és a CFR-pályákon fogják leonyolítani és a rend biztosítására a labdarúgószaksztyály már most a legszigorúbb rendszabályokat lépteti életbe.

Október 5-ét Románia egyik legkiválóbb futballistája, az erdélyi zsidó sport nagy halottja: a tragikus végű Jakobi Dudi emlékének szentelt a labdarúgószaksztyály. Ezen a napon klubtársai játszanak kegyeleti mérkőzést a mi szegény Dudink halálának első évfordulójára emlékeztetve. Itt említjük meg, hogy Rózsa Mór elnökségével tegnap megalakult a Jakobi Dudi emlékalap bizottság, amely október 6-án fogja felavatni az elhunyt sírhantján síremlékét.

A sorsolások eredménye a következő:

Szeptember 6. Városi pálya: CFR—Victoria, Husos—Haggibbor. CFR pálya: KAC—RMS, KMTE—KKASE.

Szeptember 8. Torda—Kolozsvár ifjúsági válogatott.

Szeptember 13. Városi pálya: Haggibbor—Victoria, CFR—KAC. CFR pálya: RMS—KKASE, KMTE—Husos.

Szeptember 14. Szabadnap.

Szeptember 20. Szövetségi nap.

Szeptember 27. Városi pálya: Husos—RMS, Victoria—KAC. CFR pálya: CFR—KKASE, KMTE—Haggibbor.

Október 4. Városi pálya: Academia—CFR, Husos—KKASE. CFR pálya: KMTE—Universitatea, Haggibbor—RMS.

Október 5. Jakobi Dezső nap.

Október 11. Szövetségi nap.

Október 18. Városi pálya: CFR—KMTE, Academia—RMS. CFR pálya: Universitatea—KAC, Haggibbor—KKASE.

Október 25. Városi pálya: KAC—Haggibbor, KMTE—RMS. CFR pálya: Universitatea—CFR, KKASE—Academia.

November 1. Városi pálya: KAC—Academia, KKASE—Victoria, CFR pálya: Universitatea—RMS, CFR—Husos.

November 2. Szövetségi nap.

November 8. Városi pálya: Haggibbor—CFR, KAC—Husos. CFR pálya: Victoria—Academia, KKASE—Universitatea.

November 15. Városi pálya: Victoria—Husos, RMS—CFR. CFR pálya: KAC—KMTE, Haggibbor—Universitatea.

November 22. Városi pálya: Haggibbor—Academia, RMS—Victoria. CFR pálya: Husos—Universitatea, KAC—KKASE.

November 29. Városi pálya: Academia—Universitatea, KMTE—Victoria.

December 6. Városi pálya: Academia—KMTE, Victoria—Universitatea.

December 13. Városi pálya: Husos—Academia.

A dűlt betűkkel szedett egyesületek a rendezők. Minden vasárnap a szaksztyály egy megbízottat küld ki a pályákra, a rendező egyesületek 15 tagu rendező gárdát kötelesek iendelkezésére bocsátani.

A Sámson az elsőosztályban. A szimpatikus máramarosszigeti zsidó futballcsapat az elsőosztályba bejutásért a szatmári Olympiával lefolytatott selejtezőmérkőzésből 3:2 (2:0) arányban győztesként került ki és ebben a bajnoki évadban már az elsőosztályban fog szerepelni.

Felhívás a Haggibbor ifjúsági játékosaihoz! Felkérem a Haggibbor ifjúsági csapatának játékosait, hogy szombaton este 8 órakor a Patria-kávéházban fontos megbeszélésre okvetlenül jelenjenek meg.

248 futballbíró. Az országos bírótisztület, az AAFAR most tette közzé hivatalos lapjában a romániai futballbírók névsorát és képesítési fokát. A lista adatai szerint Romániában 248 egyén nyert el eddigi futballbírói képesítést, akik 7 kerületbe osztva fejtik ki a sportra áldásos tevékenységüket. A kolozsvári kerület 47 bíróval szerepel a lajstromban.

Kilakoltatásom miatt STERNBERG

összes perzsaszőnyegei net, egész új zongoráimat um. Wirth, Hoffmann, Gebr. Stingl stb. Részletre is. teszállított árban árusítom. Részletre is. Oradea-Mare, Bul. R. Ferd. 14.

Halló Figyelem Halló

Reck és Tára általános kereskedelmi irodája, ingatlanforgalmi ügynöksége.

Állandóan szállítunk bármilyen minőségű és mennyiségű szenet, kőszént, faszenet, tüzfát. Minden néven levelező kereskedelmi ügyletet lebonyolítunk és elfogadjuk. A usat bizományi eladás a elfogadjuk. Ingatlanok, lakások, bu orozott szőnyekek eladását, kiadását legelőször közetiük. Baba javítását elfogadjuk Iroda: Str. Baba Novac No 8. (Setében u.)

Megérkeztek

„BUICK“ és „CITROEN“

gépkocsik

a I. N. JILESCU

automobil-kereskedés, Cluj, Str. R. Maria 16.

Néhány szó

táplálkozásunk kérdéséhez

Csupán fekete kávé egymagában csak üres, izetlen izgatószer, tehát ez egy kis adag pótlékot igényel, hogy tartalmas-á és erőssé, valamint izletessé tegyük. **A család kávéjának** azonban **tápszereként** kell szolgálnia, miért is ehez tejet és nagyobb mennyiségű pótlékot kell adnunk, hogy erős, zamatos és tápláló italt nyerjünk. Számos évtized óta mindkét esetben a „**valdi Franck**“ kávépótlékkal készítenek kávékat, mely a legfejlettebb izlést is teljesen kielégíti.

Mit olvassunk?

Giszkalay: Jönni fog még ..	120
Mendale moicher sf.: Sánta Fiske	80
Ujvári Péter: Tulsó parton.....	70
BEN AMI: Uj Paleztina	
(Képekkel)	100
„ „ Európától Ázsiáig	
(Henri Barbusseelőszavával (Képekkel))	80
Neményi: Isten keze	70
Herzl: Zsidó állam	55
P. Benoit: Atlantis	176
Gárdonyi: Tizenkét novella.....	154
Mereskovszkij: Nagy Péter I-II. ..	196
Spunda: A halottbűvölő	176
Maeterlinck: Szegények kincse ..	143
Ferrero: Világhódító Róma.....	143
Strindberg: Vallomások	264
Brody: Rembrandt	150
Rouquette: A nagy fehér csönd..	90
Isiu Gronich: Dr. Simon Ahron	
(Eines Judenroman in Rumänien)	40
Szabó: Légyvárak urai	40
Moly Tamás: Karneval	80
Gogoly: Tanyai esték.....	154
Csehov: A fekete barát	132
Cuwood: A farkasember.....	77
Rider Haggard: Ő	154

Kaphatók az

Uj Kelet könyvostályában, utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése mellett

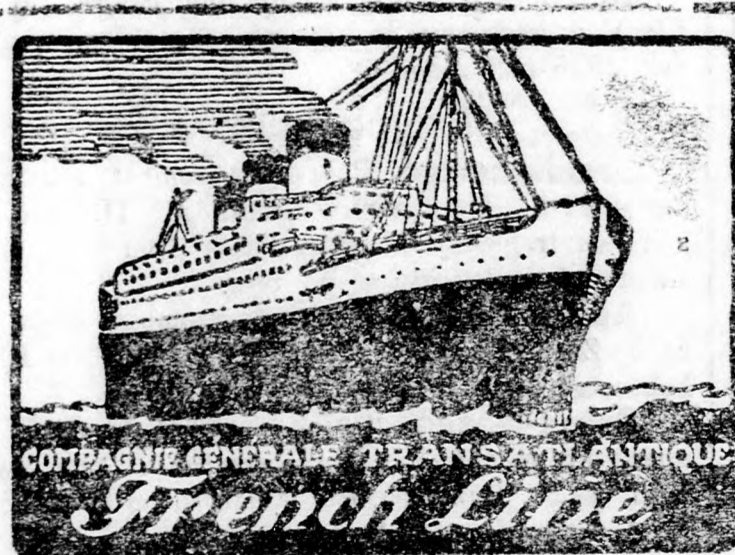
Pályázat

A turdai aut. orth. izr. hitközség keres a nagy ünnepekre egy kellemes hangu

בעל מוסף

előimádkozót.

Ajánlkozók ajánlatukat a turdai aut. orth. izr. hitközséghez nyújtják be.



Luxusutazás — Gyorsutvonlak a francia kikötőkől:

New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algir - Tunisz
és más kikötőkbe.

Információkkal és jegyekkel szolgál:

„SARNIA“ S. A. Bucurest.

Pasagiul Comédia

Táviratcím: Transatbuc.

Radcr 259

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

CLUJ, PIATA UNIRII No. 7.

Saját tőkái: 48.000.000 lej.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt Nagyenyed.

Áruraktárai a vasút mellett. Betéleteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és Safe deposit. külföldi átutalásokat teljesít. Safe deposit.

Mindenféle bankszerű ügyletet előnyösen végez.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Lengyel Irén, a kolozsvári Magyar Színházban. Tegnap este mutatkozott be a közönségnek a Magyar Színház új primadonnája, Lengyel Irén. A bemutatkozás első hatása alatt örömmel konstatáljuk, hogy a Magyar Színház hosszú idő óta huzódó primadonnávával Lengyel Irén szerződtetésével örvendetes megoldást nyert. A fiatal művésznő nagyon bájos színpadi jelenség, kellemesen csengő, meleg énekhangja van és ami a színpadi művészet szempontjából nem kevésbé fontos, az operettmétréket messze túlhaladó játéktudással rendelkezik. A nézőteret majdnem zsúfolásig megtöltő közönséget mindjárt az első megjelenésével meghódította és bizonyosnak látszik, hogy az új primadonnának még sok forró sikerben lesz része Kolozsváron.

A színházi iroda közleménye

Fanni és a cselédkérdés — pénteken, szombaton és vasárnap. Jerone un. könnyen lehetséges vigjátéknak, a Fanni és a cselédkérdésnek pénteken este lesz a második, szombaton a harmadik előadása. Ezt a két előadást rendes bérletfolyamban tartják meg. Vasárnap du. 6 órakor 4-öszer, ezuttal leszállított helyárakkal adják. A rendkívüli érdeklődésre való tekintettel, amely ezeket az előadásokat meg lézi, tanácsos jegyekről jóelőre gondoskodni.

A hétfő esti ünnepi előadás. Mied n legkisebb szerepben is elsőrendű művésszel kerül színre hétfőn este a Falu roszsa. Ezen az estén ünnepli a Magyar Színház Blaha Lujzát, a magyar színpadművészet nagy asszonyának 75-ik születési évfordulóját. Ezt az ünnepi előadást bérletszűnetben, leszállított helyárakkal tartják meg. Bevezető előadást Janovics igazgató tart.

Magyar Színház heti műsora

Péntek: Fanni és a cselédkérdés [Ujdonság 2 oszlor. Poor Lili fellépésével, Napibérlet 3 sz. A, sorozatszáma 4] Szombat d. u. fél 4-kor: A hajdár (Olcsó helyárakkal, Lengyel Irén fellépése, Neményi Lili, I. és II. rész) Szombat este fél 9 kor: Fanni és a cselédkérdés [Poor Lili fellépésével, Napibérlet 4 sz. B, sorozat 6] Vasárnap d. u. fél 3-kor: Éva (Karácsonyi Ili, Neményi Lili, Tompa Béla, I. és II. rész) Vasárnap d. u. 6 kor: Fanni és a cselédkérdés [Leszállított helyárakkal, Poor Lili fellépésével, sorozat 8] Vasárnap este fél 9-kor: A hamburgi menyasszony (Lengyel Irén és Neményi Lili fellépésével, napi bérlet 5 sz. A sorozat 9) Hétfő: Falu rossza (Ünnepi előadás Blaha Lujza születésének 75-ik évfordulóján, Szentgyörgyi István és Hegyi Lili fellépésével, leszállított helyárakkal, Bevezető előadást tart Janovics Jeó dr. Bérletszűnetben, sorozat 10)

Heti műsor a Szinkör-mozgóban

Csak délutáni előadások, 3 és 5 órai kezdettel. Szeptember 3. és 4 én: Flirt önagsága. (Ma e Flirt). A közismert és legszebb francia színmű. 1925-beli ujdonság.

Mozgók műsora.

Urania-mozgó. Péntek és szombat, szeptember 4 és 5. Montmartre grófnője. II. rész. A szerelem tragédiája monumentális film folytatása. Az utolsó és legérdekesebb rész. Apollo-mozgó. Péntek és szombat, szept. 4. és 5. Zigotto és Ohaplina. Nagy amerikai filmbohóztok, 7 felvonásban. Select-mozgó. Péntek, szombat, (4. és 5.) A spanyoltáncosnő. Rendkívüli szentimentális és bünyű dráma, 9 felvonásban. Főszerepben Pola Negri és Antonio Mor no.



Manométereket

és mind másféle mérőműszereket készít, javításokat vállal GÁSPÁR műszerész, Arad Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.) Javítás végett beküldött műszereket általában a házhoz küldve, rövid idő alatt vizsgáljuk. Telefon 315 sz.

APRÓHIRDETÉSEK

Magyarországi közlésnél egy szó 8-., vastagabb betűre 3 lej. Legnagyobb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetéses díj első fizetés.

Szászrégenben teljes ellátást kaphat 2-3, jobb házból való iskolásgyermekek okleveles tanítónőnél. Vallásos nevelés. Hegedűoktatás. Cim a kiadótan. 9792

Nyomdák! Könyvkötészetek!

Fűződrótot minden számban és mennyiségben szállít gyári áron a Tip. Fraternitas Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ajánlatot szívesen szolgálnak. Nagybbr tételnél vidékre is utazunk.

Perfekt gyors- és gépirónó azonnali belépésre állást keres. Ajánlatokat „Szorgalmas” jelizére a kiadóba kér.

Barzel

Fierarie Vasúzielt Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13 Telefon 1049

Butorozott szoba kiadó. Kővespad-u. 20.

Ügyeljen a címre!

Oradea-Mare, Str. Nic. Jorga (Zöldfa-u.) 19.

Berkovitsné

„Könyv” vendéglőjét kényelmességgel kibővítette. Ismert elsőrendű konyha. Mérsékelt árak!

Eladó ketrecek, olak, Str. Paris 36, 9787

Mégis csak legjobb a késnélküli

„RASOL IDEAL”



borotváló por amely az ország legrégibb gyártmánya, mely most újonnan átpreparálva, az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána.

Ovakodjunk az ártalmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL” felírás valódi.

Beszling József fodrász Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Perfekt rövidírási segédet felvesz „Helios” Főér 7, ugyanott: tanuló fizetéssel felvétetik. 9791

Bizományi

lerakatot keresek fényesen berendezett háztársasági városban évek óta fennálló üzletben. Megfelelő bármilyen angol, detali árusításhoz. Teljes garancia nyújtatik. Bővebbet Hirsch, Satumare, Reg. Ferd. 27.

Eladó egy komplett fapaprító telep összes gépekkel. előnyös feltételek mellett megtekinthető Vasútca 6. 9784

Társ

kerestetik fényesen berendezett, szatmári főter legforgalmasabb helyén fennálló rőfös, köztöltés és szővőgépüzlethez 400,000 lejfel. Tőke teljesen biztosítva. Bővebbet Hirsch, Satumare, Reg. Ferd. 27.

Elegánsan berendezett, külön bejárata butorozott szoba Pötér közlésben ur embernek kiadó, kősar ellátással. Ugyanott ebéd és vacsora koszt külön kapható. Cím a kiadóban

Figyelem!

Özv. Grosz Adolfné, Oradea Mare, Str. Nicolai Jorga 10 (Zöldfa-ntea) az udvarban. Lakodalmak és abonensek rendezését vállalja. Izletes konyha. Olcsó árak.

Komoly gondolkodásu vig kedélyű, jó zsidó házból való szőke leánnyal leveleznék. Válasz teljes címmel és bizalommal „Komoly” jelizére kiadóba kéretik. 9787

Kocsikenőcsőt

I-a hordóst lei 5-50 bármily kis vagy nagy mennyiségben szállít

Szappangyár Rt. — Dej

Kérjen ajánlatot többi gyártmányainkról is.

Kérjen mindentütt

Pierre borotva-pengét.

A legjobb fémkeverék, a legtökéletesebb gyártmány. Garantált minőség. 1800

Die Grichen kommen

mit die Grichen kommen nach Bukarest am 7-ten

September. — Alle Anfragen wegen der Grichen kommen nach Bukarest am 7-ten

Josef Ráth, Bukarest, Hotel Regina.

Tudomány és élet

Table listing authors and works: Ady: Versek (1899) 80; Babits: Irodalmi problémák 240; Gondolat és irás 200; J. Bourdeau: A jelenkori gondolkodás mesterei 130; Fülep Lajos: Magyar művészet 140; Humboldt: Kosmos I-II. (Élet és tudomány) 240; Schmidt: A szanszkrit irodalom története (Élet és tudomány) 130; Schmidt: A nyelv és a nyelvek (Élet és tudomány) 140; Kallos: Görög élet és műveltség (Élet és tudomány) 150; Sebestyén: A római irodalom (Élet és tudomány) 100; J. A. Hobson: Egy új világ problémái 180; Dr. Weszely: Nagy pedagógusok. Neveléstörténelmi olvasmányok 240; Stopes: Boldog anyaság 198; S. Nagy László: Ibsen népe 60; Jókai szerelme (Elbeszélések) 50; Zeidler: A modern börtönök 120; Dr. Baltenecker: Talajmivelés és talajjavítás 60

Kaphatók az Uj Kelet könyvtárában.



A nagy hőség, erős napsütés káros behatással vannak azok gyöngéd, hamvas arcbőrére.

Kaiser Borax-szal való gyakori lemosások megóvják a bőrt ezen behatásoktól.

Ezért vegyen ön is még ma eredeti

Kaiser Borax-ot a piros skatulyában.

Szerkesztőségi hivatal és Cluj-Kolozsvár, Pop. (Bras) ...

1925 szeptember

Weizmann Innsbruck, fesszor, aki va Innsbruckba ér vendége volt,

Szokol Bécs, szeptember nap Baselba ut iztikus tudom ülésén részt veg kán a héber eg Münchenben. Einstein is meg

Összeírás Berlin, szeptember száma a moszk bizottságának le szági kommunis követeli. A levél eddigi politikáját metországi komm jék meg propagat gyarakban és üz értesítésünk szeri követelés előtt és taktikáját az utas és ebből a célból helyébe Taelman állítja.

Herzl ham Erec Jisz Bécs, szeptember tott cionista Akció azt a bizottságo Herzl Tivadar ham létszállítását előkész Léon Motzkin, az Cowen, David Jelli Kremenetzky, dr. Izidor Schalit. A b hogy Herzl Tivada hamvait átvigyék. vezérének és hozzá mel hegyén fogják Akcionskomité elh vid Wolfsohn, Her lesége hamvait szin földre.

Masaryk nem London, szeptem mányos akadémia meg vegyen részt az akad A pétervári akadémi nők választást, amelybe köszöni a meghívást, nem vehet részt szem turünnepélyen. Ezzel világ képviselői bejele linből többek közül M ténész és több más eg tervári ünneplyre.

Október elseje Bukarest, szeptem azon intézkedése, me vonatokon érvényben tóber elsején lép érvé az állomásokat, hogy tokra (Simplon, keleti de csak elsőosztályut azon díjakat, melyek

Abd el Kr Madrid, szeptembe rifikabilok nagy csapa ami arra mutat, hogy zivába kezd. Mellilábar tonát hajóztak be a H